



Monumentnummer*: 531356

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 15 maart 2013
Kadaster deel/nr 82725/60

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Hinderham Wijdereen Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Hinderham Fort Hinderdam

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Nederhorst den Berg B 934

*Omschrijving***

Cluster 5. V.I.S.-Kazemat.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

V.I.S.-KAZEMAT als gebouwd onderdeel op Fort Hinderdam. Fort Hinderdam ontstond als een aarden schans ter verdediging van de hier eertijds gelegen zeesluizen. In 1672-1673 werd Fort Hinderdam omgebouwd tot een gebastioneerd fort. Ook werden er twee omgrachte lunetten aangelegd bij het fort. Nadat in 1674 de zeesluizen waren verlegd naar Muiden, bleef de verdediging van de Vecht en beide Vechtoevers de belangrijkste functie. Het fort werd diverse keren gewijzigd en aangepast. Zo kwam in 1934 deze V.I.S.-kazemat tot stand. Vanwege de ecologische bestemming kon het fort niet worden bezocht en is voor de beschrijving uitsluitend gebruik gemaakt van geschreven bronnen.

Tussen 1928 en 1935 verschenen in een aantal delen het Voorschrift Inrichten Stellingen (V.I.S.). Deze boekwerken zijn ontstaan uit de wens tot standaardisering van de bouw van gewapend betonnen groepsschuilplaatsen en gevechtsofstellingen, waar het tot dan toe aan ontbrak. De voorschriften waren bedoeld voor de bouw van stellingen in oorlogsomstandigheden, door de troepen zelf. Voor vreedstijd zou de genie andere ontwerpen maken. Omdat de V.I.S. waren bedoeld voor onervaren, dienstplichtige militairen, waren de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



ontwerpen van de kazematten zo eenvoudig mogelijk, met rechthoekige vormen. Er werden verschillende bouwmogelijkheden per kazemattetype gegeven, die aangepast konden worden aan de (oorlogs)omstandigheden waaronder gebouwd moest worden. Ook het weerstandsvermogen kon per bouwwerk verschillen, zijnde W 12-15, W 15-21 of W 21-28. Het eerste boekwerk van de V.I.S. was deel VII, Bouw van zware gewapend betonnen schuilplaatsen. Het gold vanaf de datum van verschijnen als norm voor de gehele Nederlandse krijgsmacht. In tegenstelling tot hetgeen de titel suggereert, handelt deel VII voornamelijk over gevechtsoptellingen. Slechts twee van de tien voorbeeldontwerpen betreffen schuilplaatsen. De voorschriften uit de V.I.S. waren sterk theoretisch van aard of gebaseerd op kennis en ervaringen uit de buurlanden en de Eerste Wereldoorlog. Er waren vanuit militaire kring dan ook verschillende kritische geluiden te horen, zowel over de gezondheidsrisico's van de manschappen, als in tactisch-technisch opzicht. Pas nadat een aantal V.I.S.-kazematten (in vrede) was gebouwd, kwam er een oefenkazemat tot stand, bedoeld voor de opleiding van bedienend personeel. Dit leidde tot enkele aanpassingen van de reeds gebouwde werken. Vrijwel alle V.I.S.-kazematten zijn gebouwd aan nieuwe of verbeterde accessen in het Oostfront Vesting Holland, namelijk 34 van de in totaal 40 exemplaren.

Omschrijving

Uit 1934 daterende V.I.S.-KAZEMAT, die samen met een V.I.S.-kanonkazemat op Fort Uitermeer en een tweede mitrailleurkazemat aan de Keverdijk, de uit 1927 daterende provinciale weg Hilversum-Weesp verdedigde. De in gewapend beton uitgevoerde kazemat is gebouwd volgens het Voorschrift Inrichten Stellingen, V.I.S. type V. De kazemat is één bouwlaag hoog en rechthoekig van vorm, met een plat dak. Aan de zijde van het schietgat voor de mitrailleur hebben de wanden een dikte van 2.30 m, aan de bovenzijde is er een dekking van 1.50 meter beton, plus een laag aarde. Vanuit de ingang is een haakse gang bereikbaar, waaraan twee ruimtes grenzen. Dit zijn een wachtruimte voor manschappen en een gevechtsruimte voor opstelling van een mitrailleur. De wachtruimte heeft een gewerschietgat ter bestrijking van de ingang en voor de mitrailleur is er een schietgat aan de frontzijde.

Waardering

De V.I.S.-KAZEMAT is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is aangelegd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (20ste eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (20ste eeuw)
- c. het systeem van 'levende' veldversterking in de diepte (20ste eeuw)

Het onderdeel is een voorbeeld van een V.I.S.-mitrailleurkazemat uit 1934.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en met enige vergelijkbare objecten in belendende complexen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



* Het onderdeel is vrij zeldzaam omdat er slechts 40 V.I.S.-kazematten in Nederland zijn gebouwd en tevens als één van de kazematten die gedrieën de provinciale weg Hilversum-Weesp moesten verdedigen.

* Het onderdeel is gaaf bewaard, maar de bouwkundige staat verslechtert door de huidige ecologische bestemming.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Kazemat (B)

Functie

Kazemat (B10)